

Opsamling af gruppedrøftelserne om Fællesskabets skole – en skole for alle

Målet med dialogmødet er en fælles drøftelse af muligheder og udfordringer i fællesskabets skole – en skole for alle. Hvordan er/bliver det en fælles opgave for politikere, forældre, elever, ledere og medarbejdere i skolen?

Disse spørgsmål er drøftet i fem grupper:

- Hvilke tiltag har I på jeres skole, der understøtter "Fællesskabets skole – en skole for alle"?
- Hvad er forudsætningen for, at vi kan understøtte udvikling af "Fællesskabets skole – en skole for alle"?
- Hvilken rolle spiller henholdsvis politikere, forældre, elever, ledere og medarbejdere i arbejdet med "Fællesskabets skole – en skole for alle"?
- Hvad vil det kræve af os, når vi i højere grad skal inkludere flere børn i distriktsskolen?

[Politikernes afsluttende refleksioner fremgår af plenum-referatet.](#)

På de følgende sider er noter fra gruppedrøftelserne (gruppeinddeling med udgangspunkt i de forpligtende samarbejder)

[Input fra Grøn=Gruppe 1](#)

[Input fra Gul=Gruppe 2](#)

[Input fra Rød=Gruppe 3](#)

[Input fra Blå=Gruppe 4](#)

[Input fra Pink=Gruppe 5](#)

Input fra Grøn=Gruppe 1: Trekløverskolen – Thorning Skole – Ans Skole + Funder-Kragelund Skole – Hvinningdalskolen – Buskelundskolen + FOA v/Christian. **Helga J.** – ref. Charlotte Ø. (gruppen er sammensat af to forpligtende samarbejder)

Der tages en fælles drøftelse med afsæt i spørgsmålene – ikke kronologisk

- Der findes allerede mange lokale tiltag.
- Der er brug for flere hænder lokalt til at understøtte skolerne i at rumme børnene – det handler om ressourcer.
- Trivsel på Tværs er hjælpsomt i forhold til at sætte hurtigt ind.
- Væsentligt at sikre, at de almene børn har gode vilkår for at lære.
- Bekymring for, om inklusionen skader de almene børn.
- Hvilken betydning har det at udsætte skolestart – børn får tid til at modnes.
- Væsentligt at sikre økonomi til at lave målrettede indsatser i stedet for at tildele løbende til de enkelte børn.
- Væsentligt at have forståelse for diagnoser – kendskab til diagnosen både hos børn og voksne.
- Opmærksomhed på rummenes betydning.
- Det har en betydning, at der er flere voksne.
- Rejsehold er en god konstruktion.
- Opmærksomhed på, om skolen er tilstrækkelig varieret og gearret til at favne alle børn
- Er folkeskolen blevet for boglig?
- Hvordan kan forældrene bidrage? Bl.a. ved åbenhed om diagnoser.
- Videncentrene understøtter videndelingen i skolevæsenet.
- Væsentligt at stille krav til forældrene, men også at differentiere i forhold til forventningerne.
- Godt at lave arrangementer, hvor forældrene får noget med retur, eks. foredrag.
- Være præcis i forventningerne til forældrene.

Input fra Gul=Gruppe 2: Fårvang Skole – Gjern Skole – Sorring Skole + Silkeborg Ungdomsskole + Vestre Skole – Gjessø Skole – Virklund Skole + BUPL v/Lisa. **Peter S.** – ref. Kaj G. (gruppen er sammensat af to forpligtende samarbejder)

Peter: BUU forsøger at lægge mest muligt ud decentralt, hvilket man forhåbentligt kan se. 6 ud af 10 millioner kommer ud til at robustgøre skolerne, og 4 millioner øremærket at styrke det specialiserede område decentralt, for at bryde spiralen med at flere og flere ekskluderes.

Hvilke tiltag har I på jeres skole, der understøtter "Fællesskabets skole – en skole for alle"?

- **Virklund:** SFO har den regel, at man ikke spørger om man må være med. Man siger, man er med. Den holdning gennemsyrrer skolen. Alle er med. Klassemøder, hvor AKT-folkene er ude og lave "rose-runder". Gavner tolerancen. Og en "ønske-runde", hvor man kan formulere, hvad man ønsker i fællesskabet. Trivselsgrupper en fast del af skolen med hjælp til dem, der har det svært.
- **Sorring:** Gode lærere og pædagoger. Forældresamarbejdet virker omkring klassen i form af at hjælpe med at man taler ordentligt om hinandens børn. Man udgrænser ikke familier. Forældrene har et kæmpe ansvar.
- **Vestre:** Forældrenes interne relationer afgørende. 0. og 7. klasse, hvor nye klasser dannes, gør skolen meget ud af at lade forældrene mødes.
- **Gjern:** Workshop for forældrene ved skolestart. Prioritere at forældrene rystes sammen og forpligtes på hinanden. Der er en åbenhed blandt forældrene, og der er et potentiale i det at kunne tale om tingene. En udfordret elev blev hjulpet til at indgå i relationer, hvor kammeraterne på skift er sammen med ham på tomandshånd. Han er kommet til at være i fællesskabet
- **Gjessø:** På mellemtrinnet øver man sig i feedback, hvor man lærer at sige tingene ordentligt. Og at modtage kritik.
- **Fårvang:** Store hjælper små. Holddeling på tværs. Nogle store spiller med små elever. De små kan spejle sig i de store. Legepatruljer ligeledes.

Hvad er forudsætningen for, at vi kan understøtte udvikling af "Fællesskabets skole – en skole for alle"?

- **Virklund:** Det er børnene, der kan have svært ved at være i det store fællesskab: hvordan kan vi skabe mindre fællesskaber, hvor de kan overskue det. Det handler om økonomi.
- **Fårvang:** Har lavet det lille udskolingshold, hvor fagligt og socialt udfordrede elever kan være. En gruppe, der ellers ville have været ekskluderet, er blevet rummet lokalt i mindre grupper. Fire har undgået specialklasser. Det har krævet ekstra ressourcer fra PPR, men det har været billigere end eksklusion.
- **Vestre:** Hvem er det, der har en udfordring? – Den måde vi indretter skolen på, passer ikke alle. Det er vigtigt, at vi hele vejen rundt spørger os selv, om det er børnene, der har et problem. Drengene, der ikke trives, kan hjælpes ved at vende det lidt rundt. Økonomien: der er en ond cirkel, der skal brydes. Der kan måske tænkes i en anden økonomisk model, der sigter mod at præmiere skoler for at holde på eleverne? Kunne man bruge skoleskift til en anden almen-skole med ekstra hjælp?
- **Virklund:** Kunne de forpligtende samarbejder samarbejde om at lave nogle tilbud til udfordrede elever.
- **Peter:** Der er for meget, der er enten decentralt eller centralt, men der mangler nogle "mellemtilbud" med substans.
- **Gjessø:** Tænk systemisk om disse børn og familien som helhed. Kan der gøres noget med en taskforce, der kan rykke hurtigt ind? Sæt systemisk ind overfor de udsatte? Tilbyd hurtig hjælp!

- **Fårvang:** Vi arbejder systemisk med Trivsel på Tværs og med fremskudte familierådgivere, § 11 osv. Der er den hurtige hjælp mulig. Fårvang har TPT op til 4. årgang og ønsker det udbredt til 9. årgang.
- **Vestre:** Man skal sikre kompetenceløft ude på skolerne med sparring og aktionslæringsforløb fra supportfunktionerne. Man må ikke gøre det centrale for småt.
- **Gjern:** Hvordan er det, vi helt grundlæggende indretter skolen? Der er noget mod på spil hos alle. Vi måles på hårde data i Kvalitetsrapporten. Det kræver mod at tro på, at undervisning ude i skoven frembringer ligeså gode resultater som traditionel undervisning. Det skal forældrene også turde stole på.
- **BUPL:** Trivsel På Tværs (Samarbejdsmodellen): ekstra ressourcer er nødvendige. Tværfagligheden i det daglige er godt.
- **Ungdomsskolen:** Vi har en fælles udfordring omkring manglende trivsel i udskolingen. Samtaler om det gode liv blandt de unge skal styrkes. Fritidsdelen/fritiden ligeledes vigtig for trivsel. Fællesskab og trivsel er en bred pamflet. Hvordan bevarer vi alle i fællesskabet? Et vigtigt perspektiv.
- **Vestre:** Skal vi udfordre med at gøre tingene "så lovligt som muligt"?

Hvilken rolle spiller henholdsvis politikere, forældre, elever, ledere og medarbejdere i arbejdet med "Fællesskabets skole – en skole for alle"? samt Hvad vil det kræve af os, når vi i højere grad skal inkludere flere børn i distriktsskolen?

- **Virklund:** Forældre skal være indstillet på, at deres børn skal bidrage til fællesskabet. Når man har valgt en folkeskole, er det en vigtig fortælling.
- **Fårvang:** Der er mange, der ikke har valgt folkeskolen. Det er den, der er der. Det vil være fantastisk at kunne engagere alle forældre, men det er svært. Hvis forældre tog et større ansvar for, hvordan deres børn opfører sig, kunne det rykke meget.
- **Gjern:** Morgensang er en gylden mulighed for at tale fællesskabet op, og tale til at den enkelte skal hjælpe kammeraterne med at gøre hinanden dygtige. Der er en stor dannelsesopgave for os her.
- **Lederrollen:**
- **Sorring:** En super vigtig ledelsesopgave at sikre, at de medarbejdere man har, ser mulighederne i det enkelte og alle børn. Ledelsen skal sikre Mindsettet. Ledere skal blande sig.
- **Gjern:** Lederen skal give medarbejderne plads og mod.
- **BUPL:** Lederen skal udfordre det tværfaglige samarbejde. Lederne skal lave processer med forældrene for i fællesskab at hjælpe barnet med at klare sig i fællesskabet.
- **Politikerne:** Skal se muligheder, ikke begrænsninger :-). Og tage frisætningsdagsordenen og tillidsdagsordenen på sig. Og gå opad til Christiansborg.
- Alle har en rolle. Alle skal involvere sig og udfordre hinanden.

**Input fra Rød=Gruppe 3: Langsøskolen – Resenbro Skole – Sejs Skole – Voel Skole
+ Det Fælles Elevråd v/Matilde, Frisholm. Søren K. – ref. Mikael S.**

Hvilke tiltag har I på jeres skole, der understøtter "Fællesskabets skole – en skole for alle"?

- **Resenbro:** Arbejder med flekshold. 2 pædagoger går enten med i klasserne eller kan arbejde med enkelte elever. Behovet vurderes løbende, ikke en egentlig visitation. Der anvendes f.eks. de ressourcer, som tildeles til enkeltbørn. Flexibiliteten er vigtig, og det kræver et stort koordinationsarbejde. Har ikke brug for ekstra penge, men har brug for en hurtig fleksibel indsats, understøttelse. De 4 mio. kr. fordelt vil kun give 50.000 kr. til skolen, rækker ikke.

- **Langsø:** D-klasse er ligeledes fleksible ordninger. En mellemting, ikke normalklasse, ikke inklusionscenter. For at kunne bevare fleksibilitet er det vigtigt med en vis volumen. Der må ikke komme en masse små inklusionscentre. Det går ud over fleksibiliteten.
- **Sejs:** Har en del kompetencer til at løse opgaverne, men mangler ressourcerne til at sætte kompetencerne i spil. Skolen i skolen, var et internt afklaringssted. Der kunne f.eks. trænes de kompetencer hos børnene som gør at de kunne blive på skolen. Lykkedes for flere elever. Har nu en ny fleksibel enhed der er bemandede i 10 timer om ugen. Her kan børnene komme og træne færdigheder, være sammen med andre børn i en mindre gruppe.

Fælles drøftelse med afsæt i de øvrige spørgsmål – ikke kronologisk

- Der skal ikke til at oprettes specialklasser på alle skoler. For rigide regler, der går for lang tid inden der kan komme hjælp fra f.eks. PPR, børnene når at blive marginaliseret inden.
- **Søren:** Statsministeren siger, at inklusionen er gået for vidt, hvad tænker I forældre om, at vi måske skal inkludere flere?
- Ved ikke, om inklusionen er gået for vidt, men der er ikke balance mellem krav og ressourcer.
- Mange forældre hytter deres egne børn i større omfang end tidligere. Det skyldes måske, at man ikke har viden nok om forskelligheden
- Skyldes ikke kun uvidenhed, men alle vil deres egne børn det bedste.
- Alle går ind for vindkraft, møllen skal bare ikke lige stå hos mig. Alle ser inklusion som det gode, men kan det skabe usikkerhed for ens eget barn, så er lunten måske kort.
- Hvis vi taler inklusion, betyder det at vi allerede har ekskluderet dem. Vi skal i stedet tale om fællesskab.
- **Åbenhed** er vigtig omkring det enkelte barns problemer. Hvis man har et barn, som har problemer, vær åben også om, hvorfor ens eget barn kan reagere som det gør. Det kan minimere, at der ikke opstår "frygt" blandt andre.
- Jo mere man udsulter normalområdet, jo flere børn ekskluderes fra normalområdet.
- Skoledagens længde er øget, det har også givet flere udfordringer for en del børn, specielt i indskolingen.
- Hvis der er børn, som har særlige udfordringer, kræver det også særlige ressourcer. Det er klart, at hvis et barn slår, så skal der ske noget nu. Men hvor langt vil vi gå i de situationer, hvor det bare går ud over de andre børns læring og trivsel.
- **Flere ressourcer, ja. Kortere skoledag, ja**
- Det vil være godt, hvis man fra politisk side er opmærksom på kommunikation. Hvis 10 mio. fra budgetaftalen i Børne- og Ungeudvalget skal bruges til inklusion og robusthed m.m., så skal der ikke signaleres, at nu kan man en hel masse ekstra nyt.
- Kommunikation er vigtigt, hvordan når vi de forældre, der ikke er tættest på
- Der skal findes en måde at belønne de skoler, der beholder børnene på skolerne.
- De har ikke brug for en psykolog, der kommer og spørger: "Har I prøvet det og det?" Psykologen skal deltage og give hjælp og sparring i klassen
- Hastigheden på hjælpen skal bare sættes op. Det nytter ikke, at der går 1 år eller mere.

Input fra Blå=Gruppe 4: Frisholm Skole – Bryrup Skole – Balleskolen – Skægkærskolen + Sølystskolen + Det Fælles Elevråd v/Alexander, Buskelund. **Susanne J.** – ref. Poul S. (gruppen er sammensat af to forpligtende samarbejder)

Hvilke tiltag har I på jeres skole, der understøtter "Fællesskabets skole – en skole for alle"?

- **Bryrup:** Med udgangspunkt i børn med særlige behov. Vi har adgang til PPR-support, der kontinuerligt kommer forbi og superviserer/sparrer på undervisning af børn med

autisme. Generelt gøres der meget for at lade børn hjælpe hinanden. Der arbejdes forebyggende med minidiamantforløb klassevis.

- **Sølyst:** Har lang tradition med inklusionscenter, og man forsøger at få kompetencerne herfra ind i almenskolen. En tidligere viceleder har koordinerende og indgribende rolle, og man har boostet egen AKT-indsats. Ville gerne have større integration af inklusionscentereleverne ind i almenskolen. Der arbejdes meget med at dyrke fællesskabet – morgensang, SFO-livet, større børn hjælper mindre etc. Vi arbejder med det respektfulde samvær – mellem elever – men det skal vi også arbejde med forældre imellem.
- **Balle:** En åben-plan-skole. En årgang mixes derfor meget i forskellige aktiviteter. Nedlagde "sporet", hvor børn kunne tages ud til fordel for flere voksne ind i fællesskaberne. Når der er flere elever med særlige behov, fordeles ressourcen, så en voksen f.eks. har 3 kontaktbørn. Børns særlige behov tænkes dermed ind i den undervisning, der planlægges. Når en årgang deles op i mindre grupper, kan man lave en gruppe for få børn med udfordringer og god voksendækning. Der arbejdes med at have en pædagog i udskolingen, som følger børn med udfordringer ind i SFO'en den første time. Balle har desuden inklusionscenter for læsning for børn i hele kommunen. Rejsehøjsfunktioner herfra er den ultimative inklusionsindsats. Skolens traditioner er med til at understøtte fællesskaber.
- **Skægkær:** Der er meget sammenfald i det man kan sige herfra, fordi skolelederne videndeler. Skægkær har ikke en særlig AKT-vejleder, alle lærere forventes at kunne gå ind i det arbejde. Alle lærerne har ekstra ressourcer, de kan allokere, til elever med særlige behov. Alle børn i indskolingen arbejder 1 lektion/uge med konflikthåndtering, understøttet af en specialuddannet pædagog. Børnene er med til at arbejde med fælles adfærdsnormer.
- **Poul/PPR:** Fortæller om projekt Frikvarter-skole, som har haft stor effekt på trivsel og nedsat konfliktniveau i modtageklasser. Et kontrolleret forløb om gruppens fællesskab og læring i at være i godt samspil i frikvarterer. En idé til alle børnehaveklassestartere.

Fælles drøftelse med afsæt i de øvrige spørgsmål – ikke kronologisk

- **Bestyrelse:** Der er mange gode kulturskabende normer i skolerne – og der er børn, der har det rigtig svært i en skolehverdag uden voksenressourcer. Nogle børn i almen klasse har brug for én voksen for at lykkes. Hvis Silkeborg Kommune vil dette – og politikerne vil – så kræver det en stor indsats for at alle forældre bakker op og f.eks. ikke stiller urealistiske krav. Nogle forældre tror, at skolen kan mere, end den kan. Vi skal være opmærksom på, at forældrenes blik på alle er med til at præge indsatsen for inklusion – det kan være både negativt og positivt. Når flere børn skal inkluderes, vil nogen forældre reagere negativt, og det vil påvirke alle børn.
- **Susanne:** Vi i BUU er opmærksomme på forældrenes betydning. Hvordan får vi alle med – og får dem til at understøtte skolegangen positivt (sørge for søvn, kost etc.)?
- **Skoleleder:** Kritiske forældre påvirker lærerne i forhold til at turde fordele ressourcerne /opmærksomheden skævt ("Hvad vil forældrene sige til det, hvis vi lader de gode arbejde selvstændigt i perioder?").
- **Bestyrelse:** Vi mister forældrenes opbakning, når der er dårlige historier, hvor lærerne bindes op i udfordrede børn.
- Tillidsbaseret fællesskab er nødvendigt. Skolen skal kommunikere, når der er udfald i undervisning og hverdag pga. udfordrede børn. Skolen skal sikre sig, at forældrene ved, hvad der foregår, og inddrages i hvordan de eventuelt kan understøtte. Fra dag 1 skal skolen være ærlig om udfordringerne og forklare mulighederne. Tillid er noget, der skal opbygges. Det er et fælles sprog.
- **Elevrådsrepræsentant** (adspurgt: har du oplevet problemer med inklusion): Ja, jeg har oplevet at blive mobbet af udfordrede børn. Vi var mange, der var bange for den elev, i

flere år. Lærerne forsøgte at tale det ned og var ikke ærlige omkring udfordringerne – og støttede ikke de andre elever godt nok i at være i det.

- **Kommentar:** Når inklusion er noget, vi alle gerne vil, kan det være svært at skabe plads til også at italesætte det negative, så alle føler sig hjulpet.
- **Skoleleder:** Der er børn, som skal ekskluderes, men vi er nødt til som skole at have blik på, hvordan vi kan arbejde med vores egne kontekster. Konteksterne er nogle gange med til at ekskludere.
- **Bestyrelse:** Co-teaching er godt – eksemplet med praksis fra inklusionscenter Balle.
- Flere nævnte arbejdet med at forebygge i arbejdet med alle børn.

Input fra Pink=Gruppe 5: Dybkærskolen – Gødvadskolen – Grauballe Skole + Dybkær Specialskole + Det Fælles Elevråd v/Cecilie Malou, Buskelund + Silkeborg Lærerforening v/Niels Jørgen. Jarl G. – ref. Anne V.

Der tages en fælles drøftelse med afsæt i spørgsmålene – ikke kronologisk

- Uddybning af, hvilke børn vi taler om, nogle af de børn som vi i dag ekskluderer.
- Udgangspunktet er at ressourcerne følger børnene.
- Hvilke bud har vi på inklusion – fællesskabets skole?
- Et sted man kan være, når undervisningen ikke er det rette sted.
- Tilbage-slusning skal være en del af visitation, så barnet ikke automatisk streges af listen, når det ikke går på skolen mere.
- Inklusionscentre er midlertidige løsninger, f.eks. Ulvedal
- Man skal som skole måske sørge for at bevare kontakten til barnet, mens det er på inklusionscenter.
- Ressourcer er væsentlige for fleksibiliteten.
- Det er også vigtigt, hvad der foregår i skolen, hvordan skaber vi mulighed for deltagelse for flere elever?
- En skole der er mere rummelig – 'plads' til eleverne
- Der er sket en stigning af elever, der visiteres til specialtilbud. Også specialtilbuddene er pressede.
- Vi skal styrke mulighederne for, at flere børn kan være i almenskolen.
- Lærerne skal være opmærksomme på børn, der har forskellige typer af problemer.
- Tid er et væsentligt parameter – hvor lang tid der går, før man får hjælp?
- Tættere samarbejde med Familie-området, tidlig indsats (§11).
- Vigtig med specialviden til almen.
- Skal vi administrativt sætte penge af til området – en konto på skolen til special?
- Hvordan kan vi ændre vores indstilling til 'fællesskaber i skolen' – forældres accept?
- Det har været usynligt, hvor mange penge vi bruger på det specialiserede område, der skal være mere styr på det.
- Vigtigt at værne om den specialiserede viden – ikke kun flere hænder.
- Vigtigt med 'fællesskabets skole' og betydningen af folkets skole – som bærende samsfundsinstitution.
- Nogle forældre misforstår, hvad der er vigtigt – man kan lære noget af at gå sammen med forskellige mennesker.
- Ca. 13% af kommunens børn går på privatskoler.
- Vigtigt at være opmærksom på de børn, som vi allerede i børnehaven ved er udfordrede.
- Hvordan får vi godt fat i de forældre, for hvem skole ikke er 'den gode oplevelse'?
- Skoledistrikter med stor blanding kan være en styrke i forhold til normalbegrebet.
- Skal vi være tydeligere overfor forældre i forhold til det mangfoldige fællesskab i folkeskolen, som man træder ind i – forventninger?
- Tid, ressourcer og viden – særligt udfordrende på de små skoler.

- Vi skal dyrke fællesskabet i forhold til forældrene – forældre som den tredje klassekammerat. 'Vi skal alle gå i klasse sammen'. Forældre skal tage ansvar.
- Vigtigt at vi i forældrekredsen taler om, "hvad kan jeg byde ind med".
- Principper for inklusion som en øjenåbner – principper for fællesskab.
- Lærernes kommunikation og individbaserede tilgang er problematisk – vigtigt at tale om fællesskaber og barnet i sin kontekst.
- Mange elever taler om, at deres forældre overvejer at flytte dem til privatskole.
- Kan man lave et digitalt forum, hvor lærere udveksler idéer om børn med særlige udfordringer?
- Signal fra BUU: Hurtig handling.
- Lige børn leger bedst – eller mangfoldighed som værdi (det robustgør vores børn).
- Fællesskabets skole – det er det samfund, vi gerne vil ha'.
- Det er derfor, vi vælger folkeskolen! Vi skal arbejde med vores normalforståelse.
- Inddragelse af forældre – sættes i system.
- Penge hen hvor der er udfordringer – tildelingsmodel.

Referaterne er samlet den 30. oktober 2019

Helle Præsius Busk